

Rigsdagstidende.

1853.

Forhandlingerne paa Landstthinget. № 12.

Femte Sessivn.

14de Møde.

Freedagen den 28. October.

(Fortf.)

Thalbitzer (fortf.): Den sidste ærede Taler har tilligemed den 6te Landsthingsmand for 9de Kreds (Bergsøe) udtalt, at Almeenvellet ikke kunde siges at fordre denne Evangslovs Fremme, fordi man ikke vilde tvinge mere end den ene Part, fordi det skal staae Fæstebonden frit for, om han vil gaae ind derpaa, hvorimod Godseieren skulde tvinges. Men dette er heller ikke noget Nyt; dette er ogsaa optaget fter tidligere Landboreformer, som ere gennemførte. Tiendeloven tvinger heller ikke Oderen, men blot Tiendetageren. Det er ganske naturligt, at den lovgivende Magt her i Landet maa være meget varfsom med at tvinge den Part, der her er Tale om. Bondestanden har altid i vort Land været betragtet fra et Standpunkt, hvorfra den ikke er bleven anset som selvstændig, men snarere, om jeg saa maa sige, blev holdt som et Barn ligeoverfor sine Forældre. Vore souveraine Konger ere traadte op som Bøndernes Fædre og have søgt paa den Maade at fremme deres Vel; derfor har denne store Classe af vore Medborgere altid været vant til ikke at handle selv; det heed altid „for Bonden“ og aldrig „ved Bonden“. Naar man derfor vil fremme deres Vel, maa man være meget varfsom med at tvinge dem til strax at gaae ind paa denne Sag; thi Bonden fordrer bestandigt, nu som tidligere, Tid; der maa gaae en Tid, førend Bondestanden kan fatte de Goder, den skal opnaae ved sige Reformer. Den ærede Indenrigsminister har ogsaa under en anden Sag som Landsthingsmand talt Meget mod, at Tiendeyderen med Hensyn til den Smule Tiende, som endnu er tilbage, skulde tvinges,

idet han ganske hylkede det Princip, der altid tidligere har været fulgt i den Retning. I Anledning af en Lov, som, om jeg mindes rigtigt, fremkom fra den daværende Regjering i 1850, hvor Taleren var om at hæve den Tiendedeel, som skulde paalægges Oderen, naar Naturaltienden ved Kjendelse blev afløst, for derved at fremme Tiendens Afløsning paa en hurtigere Maade, saaledes nemlig, at denne Tiendedeel ikke længere skulde paalægges Oderen paa den Maade, som Frd. 8de Januar 1810 fastsætter; udtalte den ærede Minister, at Aarsagen, hvorfor denne Tiendedeel var bleven paalagt, var den, at den Reform, som Regjeringen i 1810 indførte med Hensyn til Tiendens Afløsning, vakte megen Misforstøelse, idet man raabte paa, at det var et Indgreb i Eiendomsretten, at det var den høieste Uretfærdighed. Den ærede Minister udtalte da som Landsthingsmand, at denne Lov havde Mænge mod sig og næsten ingen Forsvarere, men at Regjeringen dog, uagtet disse Raab om Indgreb i Eiendomsretten, fandt det rigtigt at gennemføre den, fordi Almeenvellet her i Danmark som et agerdyrkende Land fordrer denne Reform, der vilde fremme Agerbruget. Derfor gennemførte den souveraine Regjering denne Evangslov, og, tilføiede han, der blev da tilslagt denne Tiendedeel, for at berolige dem, der raabte høiest. Utsaa den souveraine Regjering ansaae denne Sag som et Pengepørgsmaal, ligesom jeg anseer Fæsteloven som et reent Pengepørgsmaal. Siden Stavnssaandet og senere Hovetiet er afløst, er der ikke mere dette, om jeg saa maa sige, patriarchalske og intime Forhold mellem Godseieren og Bonden, hvorpaa der daglig saaes Exempel, saalænge Hovetiet var ubestemt; nu sees de kun een eller to Gange om Aaret, naar Afgiften skal erlægges, og der